

AUGUSTIN ZUBIKARAI / EUSKAL IDAZLEEN ARTEAN ERRALDOIA

Oraintxe bertan, azkeneko liburua agertzen zigula Augustin Zubikarai idazleak, garaia etorri zaio esateko, euskal idazleen artean, erraldoi baten aurrean gaudela. Benetan, lana egokia dauka egiña, gañera ugaria, eskua or barrenean sartzen dula, nunaitik bitxi borobilla ateratzen zaio.

LIBURU BERRIA

Liburu berexi berexia ta mardula azken une onetan argitaratua:

Izena - "333 OROIPEN ETA IKUSPEGI".

Tokia - BILBAO, 1994.

Orain arte, egunkari ta izparringietan millaka idazlan dauzka argitaratuak. Paper guzti oiek egunkarian, bein agertuta, berealaxe galtzen dire. Artikulu egokienetakioekin liburu bat argitaratzea bidezkoa iduritu zaio.

Liburu onetan, izparringietan azaldutako idazlanen bilduma berexia eskuratzeko zaigu. Augustin Zubikarai, izparringilari trebe, euskaldun argi ta langille baten antzera gelditzen da. Txalogarria orrenbesterañoko lana egiña ikusita.

Gaurko egokerari buruz, berri asko ematen dizkigu. Gai berexiak sortzen ditu, indar aundiarekin. Danez gaiñ euskal gizona agertzen da kementsu, bereixten den nortasunarekin. Berexiki azpimarraztuak daude Aguirre, Loidi, Bilintx, Nemesio Etxaniz, Lino Akesolo ta Xalbador. Batez ere euskalzaleak eta aberzaleak gogoz aipatzen ditu. Ba daki ondo xamar nolako zorrak dauzkan gizon oiekin euskeraren iraupenak.

Auteskundeak gogotik astintzen ditu. Ortzen ikusten du aberriaren etorkizuna. Gidari bezala Sabino Arana dabilki. Argi ori itzaltzea ez luke nai.

Argitasun aundia ematen dio euskera izkuntzari gaur. Araba'n aurrera dijoala ikusten du. Euskeraren udaberrian sartu gerala deritzaio. Euskerazaleak begi onez artzen ditu.

Bizkaia gai nagusia bezala erabiltzen du. Ortik sortu da dirua Euskalerrian. Gure LEGE ZARRAK ondo azpimarratzen ditu, baita bizkai'ko euskera, bertako aditza aztu gabe. Ba daki berexitasun aundia daukala Bizkai'ko aditzak.

Itsasoa ere gai berexia bezala dabilki. Ikus "URAK ANDI" delako iru lanak. Arraiak bezala, bizitzeko itsasoa bear du. Ondarru'ko itsas ertze orrek ba du zerbait, baita indarra.

Bizkaia'n oso ezaguna da, lurralde orretaz asko idatzi dulako, baita bertako euskeraren alde.

IDAZLE LANGILLEA

Erruz egin du lana Augustin Zubikarai idazleak. Paper asko idatzi ditu, baita lan ona utzi. Gaiak azpimarratuz, ara zerrenda luzea.

ANTZERKIAK

38 izenburu dauzka argitaratuak. 1934'garren urtean asi zen agertzen antzerkiak EUSKADI egunkarian. Azkena 1987'garren urtekoa da.

“ITSASORA”.– 1945 (Biarritz'eko Euskal Lore jokoetan saritua).

“SEASKA INGURUAN”.– 1956 (Donostia'n saritua).

“IRU ALABA”.– 1963 (Toribio Alzaga saria).

“GIZON ON ETA ANDRE ERRE”.– 1967 (Gipuzkoa sarian aipamena).

“LURRUNPEAN”.– 1968 (Gipuzkoa saria).

“ERREKONDUAN”.– 1969 (Gipuzkoa saria).

“MENDU ZARRAK”.– 1969 (Toribio Alzaga saria).

“MENDI TA ITSASO”.– 1983 (Markina'ko Lore Jokoetan saria).

“ARTEA'KO ITSUA”.– 1986 (Bizkai Foru Aldundiko Saria).

KONDAIRAK

13 liburu (1969'garren urtean asi “MOTRIKU” delakoekin eta 1993'garren urtean “ONDARRU” delakoekin amaia).

KONTAKIZUNAK

Sei liburu (1979-1991).

“ESAN ETA ESANGO” (Azkue saria, Bilbao'n, 1979).

ELEBERRIAK

Zortzi liburu (1978-1986).

“BALE DENBORAK”.– (Estatuto Kritika Saria, 1978).

“ANTON GUZURRETXE”.– (Txomin Aguirre Saria, Bilbao, 1979).

“LAIÑOAK MUNDAKAN”.– (Etxeita Saria, 1980).

“IRA USAIÑA”.– (Etxeita Saria, 1981).

“MON-DAKA”.– (Etxeita bigarren saria, 1981).

BIOGRAFIA

Liburu bat:

“BALENDIN BERRIO-TXOA DEUNA”, 1988.

BIOGRAFIA-EUSKERATUAK

Lau liburu (1980-1987).

OLERTI

Zazpi sarituak. “OLERTI” aldizkarian argitaratuak.

IPUIÑAK

Zazpi sarituak.

KAZETARITZA

1933.– asi “Jaungoiko-zale” en, “EUSKADI’N” jarraitu, “EGUNA” an zuzendari ordezko.

1981.– “ARRANONDO’N” zuzendari gaur arte.

Asieratik, “EUSKERAZAINTZA” aldizkariaren zuzendaria dugu, gaur arte.

Lan guztiz eder onen laburpen bat aurreratuko dugu. Dena dela: 71 liburu, 4.000 idazlan (artikulu), 25 lan sarituak. AZKEN SARIA: SABINO ARANA’RENA, 1995.

IDAZLEAREN ESKUA

Lan eder oiek irakurri ezker, idazle eldu baten eskua agertzen zaigu. Gertakizunak ondo esaten ditu, garbi ematen berrirak. Ba daki itzak neurtzen, baita kementsu idazten. Yaya da ikusten. Giroa, sua bezala bizitasunez pixten du. Garai berdinean xamurtasuna nunai agertzen digu bere lanetan. Bear denean piper-miña sartzen alegintzen da.

Giro errikoia atsegin zaio. Eguneroko gertakizunei belarria erne luzatzen die. Oituren idazlea dugu. Arrantza inguru ortan, gogotik arduratzen da. Gaurko gizonaren ateraldiak berealaxe, buruan egosten ditu ta idazten. Gauzak garratz eta gordin esaten ba daki. Idazteko labea ortxen arkitzen du bere Ondarru inguru ortan. Itsasoa ta itsas-gizona begitik sartzen zaizkio.

Errex idazten du, itz garbi ta soilekin. Zerbat argitaratzen dula, erriko giza-semeak, berealaxe, errex ulertzekotan egiten du. Orrela erriari, irakurtzeko gogoia sartzen dio. Erri xeak gogotik ulertzen du euskera ori. Maila ortako euskerak dabilki. Bere lanei, erri giro ori ematen arduratzen da bat batean.

Gaiak ez ditu utsean asmatzen. Erabillitako eredu denak eta nortasun bere-
xiak, egitan, noizbait ikusitakoak dire. Adibidez, antzerkietako ON MARKOS;
EZUR AZAL EZAGUTU ZUEN NORBAIT DA. Berexitasun aundiren bat naba-
ritzen dio, ta bere idazkietan sartzen du. Adibidez, azaltzen digun neskazarra-
ri buruz, beste orrenbeste esan dezakegu. Ez du berez asmatu, nunbait ikusi
bai. Eredun denekin, berdin gertatzen zaio. Orregatik begi ernea daukala
esan dugu, baita sugur luzea.

Goiz nabaritu zuen idazteko deia. Txomin Aguirrer'ren "KRESALA" delako
liburuak, apaiztegiaren gazterik esnatu zuen. Euskera garbi, eder eta erriko ura,
barrenerano sartu zitzaion, baita idazteko gogoia sortu.

Gero "ORIXE" artu zuen maixutzat. Maiz eta eten gabe irakurtzen zuen.

IKERKETAKO ARROBIA

Augustin Zubikarai'aren emaitzak, liburu pila ederra egiten du. Euskalerriko
alderdi aberats asko azaltzen dire or; gizanortasuna dela, baita aberzaletasu-
na, edo gaur agertzen diren asmoak, nola ez?, euskeraren giroa ulertzeko, ala
izkuntzaren osasuna, elkarteko gallurrak edo gaitzak. Ugaritasun aundi oneta-
tik, zernai berri atera ditek. Aberastasun aundi onek geroari, ikertzeko bideak
eskeintzen dizkio. Ainbeste paper idatzirik ikusita, Euskalerriko bizitza osoa
murgiltzen du ta beste aldetik luzaro zorretan gelditzen da. Euskera berriz ira-
bazle ateratzen zaigu. Ainbesterañoko berri politak izparringietako paperetan
atera direla, erri xeak irakurri ta ausnartu ditu, baita aixturekin maiz ebaki gor-
detzeko, eta ondo gorde noizbeinka irakurtzeko, aldiro atsegina zaiolako. Bai,
euskerak irabazi du. Millaka euskaldunak irakurri dituzte lan oiek, gañera eus-
keraren sua pixtu da.

Ez da arritzekoa, gaur, goi-maileko ikasleak, gizon bakar baten idazlan ugari
auetan, dotoraduak, IKASTETXE Nagusietan antolatzeko, mami eder ta ugari
arkitzea or. Augustin Zubikarai'en idazlanak, ikerketak egiteko arrobia dugu.

Idazleak esanta ba dakigu Roberto Mielgo Merino jauna, euskalnortasuna-
ren izatea aztertzen ari dela, idazlan auetan oñarrituz.

ANAI-ARTEKO GUDAN MURGILDUA

Augustin Zubikarai idazlearen bizitzan, euskal zaletasuna, anai-arte-
ko guda oso lotua dago. Euskadi'n alde lana egiteagatik gorriak ikusi zituen.
Jasotako jipoiak erne ibiltzen erakutsi zion eta zutik irauten. Euskera landutze-
tik aberria sortzea zeterrela ulertu zuen, baita gogotik erantzun.

Ikus ditzagun Augustin Zubikarai idazlearen egun eta gaba illunak. Gaia
aberatsa, naikoa liburu mardul bat betetzeko. Laburpen bat naikoa neretzat.

Gudak Ondarru'n arrapatu zuen. Urontzi bat artuta Donibane Lohitzun'era
joan zen: egun gutxirako. Zortzi egun geroago, atzera, Bilbo'ra zijoan. "EUS-
KADI" aldizkarian sartu zuten. Ogeitabi urte zeuzkan. Jaurlaritzaren arloan

asmogarbitzaille izendatu nai zuten. Lan ori ez zuen ontzaz artu. "EGUNA" delako izparringia sortuta, zuzendaritzan sartu zuten. Orduan Ajuria-Guerra, Zubikarai ezagutzera etorri zen.

Gudan galtzen zijoaztela, Santoña'ra aldatu zen, eta andik Asturias'era. Gero Laredo'ra itzulita, antxen eskubitarak arrapatu zuten.

Zigorrezko lanetara bidalita zuzen zuzenean zijoan; Aranda de Duero'ra lendarabizi, gero Miranda de Ebro'ra, andik Oteiza de la Solana'ra Naparroa'n. Mutil atzilotuak ikusita, emen esaten zuten: "Gu bezelakoak dire". Andik Guadalarajara'ra bidali zituzten. Ustekabean, Donosti'ko espetxean sartu zuten. Izparringilari-atxilotuen artean truke bat sortuta, alde batekoak bestekoekin aldatzekotan zebiltzan. Ezkertiarak, zeuzkaten eskubitar batzuen ordeztu zituzten eta beste aldekoekin berdin eta oietako bat, Augustin Zubikarai izaki. Donibane Lohitzun'era ateratzen utzi zuten. Zibur eta Landes'etan bizitu zen. Guda amaitzerakoan (1939), etxera sartzea eskatu zuen, baita etorri ere.

Etxean sartuta, berealaxe, expetxera eraman zuten: Figueras'era lendarabizi, gero Madrid'era, andik Algezirasa'era. Azkenean 1941'garren urtean etxera bidali zuten. Nekabide ori luzea izan zen eta arantzez josia, baita aberriaren miña sakontzeko gaia guztiz berexia.

NOR DUGU GURE IDAZLEA?

1941'garren urtean Ondarru'n jaio zen. Aita Xalbador, eta ama Franziska Ana Bediauneta, biyek Ondarru'tarrak ziren. Bederatzi seme-alaba euki zituzten, zazpi mutil eta bi neska.

Augustin, Saturraran'en eta Gazteiz'ko apaiztegia ibillia da. Guda garaian etxera etorrita, gora bera galantak agertu ditugu.

Espetxetik etxera etorrita 1941'garren urtean, Motriku'n lana arkitu zuen, ARRUTI delako lantokian. Bertan berrogeitabi urte egin ditu lanean.

1942'garren urtean, Maria Jesus Erkiaga, Ea'tar neskakin ezkontzen da. Sei seme-alaba dituzte, lau mutil eta bi neska; mutil bat "DEIA" egunkariko izparringilaria da, bi neskak berriz andereñoak dire, bat Ondarru'n, bestea Markina'n.

Euskalzaletasuna ta giroa, nai aña apaiztegia eta erria euki zuen. Ezkondu ezkerero, iru zatitan banatzen du bere bizitza: sendia, lana ta idazten.

Norbera-maisu (autodidakta) baten aurrean gaude. Berez ikasi ditu gauzak. Bizitzak berri aundiak eman dizkio, beste aunitz berriz, berez jakin ditu. Begiak erne dauzka ata erria iturri.

1960'garren urtean, berriz, EUSKERAZAINTZA'n sartzen da eta geroztik illero billeretara dator. Taldeko lagunak begiramen aundia diote.

Alaxekoa da gure gizona; euskerari laguntzen erraldoia, Euskalerrarentzat emaitza galanta. Oraindik urte askotan idazten ikusi nai genuke.

LATXAGA